

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Eccius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

vulgatissima puerbilia Indulgentie sunt plebe deceptioes

Eccius.

¶ Accepi reuerendi patris sententia in multis mittio: et equabiliorē q̄ verba
p̄clusionū p̄tenderent. aut alia sua scripta mihi videbant scire. neq̄ mei est ins
tituti indiscretas indulgentiarū p̄clamationes aut abusus defendere. sed ves
titate et quantū indulgentie rōnabiliter dare possunt. p̄desse tutari. et vt sim bies
uis. nō discuto de excusatioe sine p̄clusionis. at cum assumit indulgentias non
p̄ceptas. nō necessitas esse. fatemur. sed in hoc toto meo exili iudicio apparec
esse difficultas nostre dissensiois principaliter q̄ reuerendus pater dicit indulgē
tias vel dantē vel admittentē memini me repperisse. q̄si sic indulgentie essent
vere noxie. piculose. et dānabiles. Cum sic p̄cilia et summi ponti: remitterēt hęc
bona opa vt vel sic hō nō mereret tantā beatitudinē. q̄d est p̄ aniarū salutē. vel
hoies decepti remissione bonorū opm ad purga: miterent vt penas hic nō dīs
lutas. ibidem sustinerēt. q̄d reuera dānabile est. vnde oim vt dantiū vel admit
tentiū indulgē: vnus cōsensus est indulgentias non esse bonorū opm remissioes
sed remissioe esse pene p̄pals. p̄ peccato cōtrito adhuc debite et nō solute. Sis
cuti Leo modernus papa expresse in p̄fato decreto definit q̄d Sixtus. 4. ante
eū exp̄ssissime fecit tpe Jubilei sui. Unde cōcordare non possum q̄d reueren: p̄
in suis Resolutioib: dicit indulgentias solū dāras p̄gr̄is. q̄d etiā in sermone
vulgari affirmat nō volentib: implere canones penitentiales. et tñ in codē reso
lutorio dicit canones penit: p̄gr̄i impositos. q̄d vni alioquin strinuit om̄es v̄sā
penitentia agerent. vnde infelicissime essent Indulgentie si essent bonorū operū
remissioes. Solutur⁹ ad p̄mū r̄fidit indulgē: nō attinere ad aniarū salutē.
cū p̄fecto maxime interit salutis aniarū. an salutē p̄moneār vel impediānt.
Interest etiā fidei nostre an papa vt Christi vicarius penas peccato debitas
facta recōpensatione p̄ merita Christi et sanctorū possit remittere et delere. De
Cypriano obiectat mihi q̄d occurrebat Cyprianū legenti q̄uis nō plene mihi
p̄ter an sicut in Greca ita et in alijs regiōib: Eccle: maior ps cleri fuerit infecta
¶ Deinde ad cōsilia r̄fidit indulgē: non esse bonas Christiano. i. qui fide et
charit: Christi sequat. hoc certe dicta Cōcilio destruit et indulgentiarū largi
tione. q̄ non nisi Christi fidelib: et p̄ritis et p̄fessis sub p̄munt forma p̄cedunt. q̄e
cōmuni sentētia indulgentie non sunt bone malis. q̄ eas non consequunt sed
bonis et vere Christianis.

¶ Non accepto q. z. p. dictū Seneca hęc vsurpat. nō attendū quis sed q̄d
dicat. quoniam maxime in hīs que sunt fidei attendere oportet etiā quis dicat. et
p̄siliū legitime congre: est ab omni Christiano audiendum.

¶ Dicit errorem non periculosum si hęc de indulgentiis erret. at mihi d̄rū videt
cum periculosi errores fuerūt iudicati qui sacris ordimb: v̄sīs fratrū mendicans
tium ab inflo detraherunt.

¶ Ad Innocentij in ḡnālī cōcilio p̄stitutionē dicit se nō intelligere quō valeat
vel indulgē: sint remissio pctōiū. dico vt semp nō dabo tam solenne p̄siliū
et legitimū potuisse errare. cū a spū s. nō derelinquat et remissio pctōy intelligē
cia sit quo ad penā. q̄ nomē pcti nō semp p̄ culpa. sed etiā p̄ pena culpe debita
sa vsurpat. sicut apud Da chabeos vt a peccatis soluant. q̄d de culpa nequit
intelligi mortali. sed de pena culpe debita. Et si indulgentie dicant dari vt ab
soluant a pena et culpa. eas p̄sequentes nullus existimare debet indulgentias
remittere culpā. sed q̄ papa p̄cedit vt a culpa mediante sacramento penitentie
a deputatis cōmissarijs absoluant. et deinde indulgentias. i. penarum remissio
oes consequantur.

De pmissis
ut Eccles
hora secunda
die. 11. Jus
1519.

¶ Quid vero se excusat & dicit indulg: esse vitium boni operis qz et ipse voluerit
ceteris partibus opus bonū cum indulgentijs esse melius q̄ sine indulgentijs.
sed sicut fieri solet qz ita boies; indulgentias redimant vt bona opa illa sine in-
dulgentijs non facerēt. Quis plerūq; super illo dicto afferri possent 2 in simili
quādo vicini ppter amicitia vicinorū pueniūt ad oblatōes 2 offerōia plus q̄
intuitu mortuorū. attamen mihi apparet melliori iudicio semper saluo hoc non
esse vitium boni operis. Prīmū ex eo quia sacrum consiliū indulgentias vult
excitare homines ad bona opa. Secundo qz esto qz tale quid faciant. vel ex his
beant. ppter indulgentias psequendas. tñ ista opa ex illo fine non inficiuntur.
qm̄ finis iste indulgentiarū non discrepat a fine vitio. ita qz penarum remissio
pgrauerit in deū ordinat. alioquin p̄scindendo subordinatiōē finū paucissis
ma vel nulla essent bona opa.

¶ De cōtemptu indulgentiarū per Lōstantense consiliū improbatū dicit
reuerendus pater se illas non p̄emptisse fateor ingenuē. si eo sc̄mp̄ fuisset vitium
moderamine sicut se hodie exposuit 2 forte eius interpretatiōi est standū. Et in
p̄scientia sine foro. tamen scriptus eius sermo vulgaris aliam exhibet intelli-
gentiā laicis. sed hoc nihil ad me. Ad Serfonē respondit admittendo. tamen
arbitrat̄ Serfonē mihi aduersari qui indulgentias tunc vitiles reputat qm̄ sicut
spe 2 charitate p̄cipiunt qd̄ ego alias tenuerim posse fieri satisfactiōē in p̄senti
mortalī. dico 2 ipsum Christianissimū Lancellariū hoc tenere aliquem posse
satisfacere de inuncta penitentia in peccato mortali alioquin impudentissime
agerent confessionū auditores. duranrem imponendo p̄nam. sed an quispiam
indulgentias in peccato mortali consequatur nihil ad rem. ratio diuersitatis
est. obuia. qm̄ indulgentie non solent concedi nisi contritis 2 confessis. Ideo nō
mirum si peccatores harum non sunt capaces. qz indulgentie tñ valent quā-
tum sonant. Subiunxit reuerens pater ordē officiam Laici tñ valere sicut bosas
canonicas clerici. si cetera sunt paria illud non admitto.

¶ De brō Grego dicit se nondā receptam vidisse historā. at tam p̄stantissima
fama. sicut b. August. lib: de tri: de Alexandria inquit hoc negare non p̄mitit
negat aut̄ indulgentias esse satisfactorias. sed solū sint remissiones bonorum
operū. In hoc credo p̄ncipali nos dissentire 2 magnam p̄icā cōrouerſie hic
fundari. At prius memini indulgentias esse non remissiones bonorū operū. vt
credit reuerend⁹ pater. sed remissiones penarū peccatis debitarū. Unde homo
vere Christianus accipēs indulgentias non minora sed plura facit bona opa
q̄ si non consequerēt indulgentias. Sic aut̄ intelligo indulgentias esse satisfac-
torias sicut papa Sixtus. Clemens. 8. papa modernus declararūt. non qd̄
p̄sequutus indulgentias satisfaciat sed qz nullum malum manet impunitū. et
nullū peccatū manet inultum. (can: sicut p̄mit de penit: dist: prima.) Ita et cas-
trius; Christi dispensator eius thesauri vbi homo p̄ poena peccati non reddit
equiuales ipse ex thesauro sibi cōmisso merito Christi sufficientissimo illud res
cōpensat. 2 p̄ eo satisfact. Quare p̄cessi in p̄senti indulgentias de se nō delere
culpā. sed penam 2 qz sit talis remissio penarū in indulgentijs et non remissio
bonorū operū. pater p̄ illud Etate. Sp̄s dñi sup me eo qz v̄xerit me ad annū
standū mansueris misit me vt mederer contritis ac predicarē caprius induly-
gentiā 2 clausis ap̄tionem. Christus eadem verba de se assumēs pro verbo
Indulgentias remissionis nomē accepit. Sic theophilus ait vt beatus Theo-
philius remissionē. Deinde cōtendit reuerens pater merita augeri relictis in-
dulgentijs. hoc ego nō video. qm̄ vt dixi non redimentes vel reliquētes induly-
gentias alq̄ istam pecuniā in bonis conuiuijs volunt cōsumere. non merita
augere. fateor qz alq̄ possit quis facere matius opus meritōuorū cū illa p̄-
cunia q̄ si redimeret indulg: casus non oportet specuocari.

¶ De Jubilæis celebratis non vult admittre accessisse consensum fidelium. et
suspecta Bonifacii. g. vita potest suspecta facere et⁹ Jubilæum. dico satis magis
num esse populis consensum. q. ex toto Christiano orbe in Jubilæo Christi fides
les consuevit. quod alias consensum fidelium pbare possit non video. q. consensus
principi dicit pro passagio et cruciatu a summo pontifici indulgentias dadas. Res
spondet parum consistere si hic errauerint in re nihili. quasi nihil esset Christi fi-
deles decipere et vnanime Christianorum principum et regum consensum in tam falsam
faciem descendere fidelium deceptionem.

¶ Hæcerea nullum ait esse decretum expressum et clarum sup indulgentiis. Oppono
et declarationem Sixtinam et tam nouissime declarationem modernis pontificis.
Ubi inquit Bo: ecclesiam quam relique tanquam matrem sequi tenent tradidisse Bo:
pontifici Petri clauiculi successoris et Ihesu Christi in terris vicarii potestate cla-
uitum quarum est aperire tollendo illius in Christo fidelibus impedimenta culpa-
re et penam pro peccatis actualibus: deletam. culpam quidem mediante sacramen-
to penitentiae. Penam vero temporalem pro peccatis actualibus: secundum diuinam iustitiam
debitam. mediante ecclesiastica indulgentia posse pro rationabilibus causis eisdem
Christi fidelibus: qui charitate fungere sunt membra Christi sive in hac vita sive
in purgatorio indulgentias ex superabundantia meritorum Christi et sanctorum et
tam pro viuis quam pro defunctis apostolica auctoritate indulgentiam concedendo. thes-
saurum meritorum Christi et sanctorum dispensare etc. Ubi clare determinat cum scis
quantum indulgentias non esse remissiones bonorum operum sed remissiones pen-
narum. que fiat compensatione facta meritorum Christi. et quod rationabiliter ecclesia tot
annis totam non errasse. Hæc non totam ecclesiam errasse. quod semper interea fues-
sint quibus hoc negotium fuerit suspectum hinc vulgatum illud. Indulgentie sunt pie
deceptiones fidelium. Ad quod dico. Quia alicuius rei habenda est ratio non quod
quisque dicat sed quod boni. docti. honesti. et optimi statuunt audiendum est. quod
enim fuerunt probatissimi et honestissimi: viri per totum Christianum orbem in trecentis
annis et hominum aliqui in cathalogum sanctorum relati non tamen indulgentias hoc
pacto probauerunt. Etiam si abusus eis sicut in omni re displicuerit. Thomas sanctus
est Bonaventura Albertus Carmelita. Bernhardus et alij magni viri. Altes-
Berfon Capistranus etc. qui tamen indulgentiarum concessionem non reprobauerunt.
Quare nihil refert quod Johanni wickleff et Ulricho Kalteisen in Anglia. dno Jo-
hanni de wessalia qui tamen hoc retractauit Baguntie. Bohemis indulgen-
tiarum concessionem non placuerunt. Quare concludamus indulgentias rationabiliter
dadas. ad dei honorem et fidelium exaltationem non esse inuitiles Christi fidelibus deuotis
non presumptiuis: sed eas cum humilitate et gratiarum actione acceptentibus ab us-
ibus reiectis et reuulsis. ut sic potius de tanto munere deo gratias agamus quam
ut illud superbe contemnamus semper in animo habentes optimam indulgentiam esse
veram satisfactionem. Tamen omnino si hoc die exposita sententia fuit mens reue:
patris maluisse ut illud clare diceret et simpliciter non dedisset occasione aliud
cogitandi quod nemo est omnium auditorum. qui sensum hoc die datum intellexerit in con-
clusionem vnde dicitur Dicere indulgentias esse bonum Christiano est insanire. Sunt
enim verissime opera boni vicium. At sum bene contentus de sua expositione
quantum ad me attinet.

¶ Martinus

¶ Contra solutiones meas opponit egregi: d. d. primo indulgentias non esse
remissiones bonorum operum nec se vidisse qui hoc assereret. Sequi etiam ad hoc
indulgentias esse vere periculosas noxias et damuabiles. esse potius eas vno con-
sensu dantis et admittentium remissiones penarum pro peccatis debitarum. Hæc
satis admittit quod hec verba d. d. velint. cum sine dubio pro peccatis
debitis intelligant omnes labores satisfactionis que tertia pars est penitentiae.
inter quos certe sunt bona opera elemosine. orationes. ieiunia. vigilie et similia.

¶